

Nr 352.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anordnande av lokaler för överståthållarämbetet; given Stockholms slott den 11 oktober 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 oktober 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson:

Frågan om anskaffande av nya och utökade lokaler åt överståthållarämbetet har sedan länge varit aktuell. På uppdrag av Kungl. Maj:t den 24 oktober 1941 verkställde byggnadsstyrelsen i samråd med överståthållarämbetet vissa utredningar i ärendet. Av dessa framgick att gamla garnisonssjukhuset å Kungsholmen vore den enda kronan tillhöriga byggnad, som lämpligen kunde komma i fråga att användas såsom ämbetshus för överståthållarämbetet. Enär emellertid denna byggnad då icke kunde bli disponibel för ändamålet, inköptes den i hörnet av Brunkebergs- och Beridarbansgatorna belägna fastigheten nr 17 i kvarteret Skansen och inreddes i denna lokaler åt vissa delar av överståthållarämbetet. Såsom framgår av propositionen 1942: 281 avsågs emellertid icke, att denna anordning skulle utgöra en slutlig lösning av lokalfrågan.

Med anledning av förnyad framställning av överståthållarämbetet be- myndigade Kungl. Maj:t den 7 december 1945 byggnadsstyrelsen att för utredning av ämbetets lokalfråga taga i anspråk ett belopp av 6 000 kronor av reservationsanslaget till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag.

I skrivelse den 23 februari 1946 erinrar *överståthållarämbetet* om, att Kungl. Maj:t anbefallt ämbetet att utreda frågan om överförande till en statlig avdelning inom ämbetet av de bestyr med taxeringsarbetet och därmed sammanhängande uppgifter, vilka i länen i vad gäller vissa magistratsstäder ankomma å länsstyrelserna. Ämbetet hade med anledning av detta utredningsuppdrag rådgjort med byggnadsstyrelsen och därvid funnit, att erforderliga utrymmen för en förstatligad taxeringsavdelning icke kunde beredas inom fastigheten vid Beridarbansgatan.

I detta läge, fortsätter överståthållarämbetet, syntes böra till förnyat övervägande upptagas frågan, huruvida icke den av garnisonssjukhuset disponerade fastigheten skulle kunna ställas till ämbetets förfogande i så god tid, att densamma, efter erforderliga reparationer, kunde tagas i anspråk redan från och med den 1 januari 1948. Då Södersjukhuset under år 1946 eller närmast följande år avsåges bliva fullständigt utbyggt, torde måhända möjlighet föreligga att för garnisonssjukhuset ställa erforderligt utrymme till förfogande vid Karolinska sjukhuset. Beläggningen vid garnisonssjukhuset borde ju även hava icke oväsentligt nedgått efter upphörandet av den militära beredskapen.

I skrivelse den 19 september 1946 har *byggnadsstyrelsen* framlagt resultatet av den anbefallda utredningen. Denna hade, meddelar styrelsen, givit vid handen, att garnisonssjukhuset med tillhörande markområde jämväl med hänsyn till belägenheten inom staden vore väl ägnat till förläggning av överståthållarämbetet.

Byggnadsstyrelsen framhåller vidare i detta sammanhang, att en utflyttning av överståthållarämbetet från dess nuvarande ämbetslokaler i kvarteret Skansen 17, blivit alltmer önskvärd även med hänsyn till de otillfredsställande lokalförhållandena för länsstyrelsen i Stockholms län. Utredningar i frågan om avhjälpan av länsstyrelsens trängande lokalbehov hade nämligen visat, att ett tillgodoseende av detta i direkt anslutning till länsstyrelsens nuvarande lokaler endast torde kunna vinnas genom att fastigheten Skansen nr 17, såsom vid inköpet av densamma ursprungligen också var tänkt, toges i anspråk för länsstyrelsens räkning.

Beträffande den planerade omorganisationen av överståthållarämbetet anför byggnadsstyrelsen i förevarande sammanhang:

Enligt Kungl. Maj:ts beslut skall den pågående utredningen rörande skatteverkets omorganisation avse inrättandet av dels en statlig, i överståthållarämbetet inordnad avdelning med i huvudsak de uppgifter, vilka i länen ankomma på länsstyrelserna, och dels ett eller flera av kommunen bekostade verk, vilka skola övertaga de skatteverkets uppgifter, som i andra magistratsstäder ombesörjas av magistraten eller densamma underställda organ eller av kommunala myndigheter. I anledning härav har överståthållaräm-

betet den 9 augusti 1946 framlagt betänkande med förslag till inrättande av en statlig skatteavdelning vid ämbetet. Härmed blir den år 1942 av statsmakterna påbörjade omorganisationen av överståthållarämbetet i riktning mot ett särskiljande av ämbetets statliga uppgifter, å ena, och dess »magistrala» och kommunala ärenden, å andra sidan, i huvudsak slutförd. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har sedermera chefen för socialdepartementet tillkallat särskild sakkunnig att verkställa utredning angående dels den slutliga uppdelningen av överståthållarämbetet efter länsstyrelse- och magistratsuppgifter, dels poliskammarens ställning efter en sådan uppdelning.

Vid utredningen av överståthållarämbetets lokalfråga har styrelsen, efter samråd med ämbetet, utgått från att ämbetet skulle erhålla en slutlig organisation i huvudsak enligt nu antydda linjer. De frågor rörande ämbetets organisation, som fortfarande vore föremål för utredning, vore icke av den omfattning, att den komme att påverka planläggningen i stort vid bearbetningen av ämbetets lokalfråga.

Överståthållarämbetet hade, fortsätter byggnadsstyrelsen, med avseende å tjänsterummens storlek framhållit, att åtskilliga av dessa måste beräknas ej oväsentligt större än för de centrala ämbetsverken i allmänhet och även större än för länsstyrelserna, detta beroende på det mycket stora antalet besökande. Styrelsen anför härom vidare:

Besöksfrekvensen har sin förklaring dels i ärendenas art — härvidlag föreligger visserligen ingen skillnad i förhållande till länsstyrelserna men väl till den centrala förvaltningen — och dels däri att huvudstadens invånare på grund av de kortare avstånden och goda kommunikationerna ha bättre möjligheter till personliga besök än befolkningen i de vidsträckta länen. Vidare bör beaktas, att icke blott besöksfrekvensen utan även det mycket stora antalet telefonsamtal, som äger rum i vissa ärenden, gör det olämpligt att placera två eller flera kvalificerade befattningshavare i samma rum. Då såväl assessorerna som samtliga byråsekreterare äro direkt föredragande för över- eller underståthållaren, torde samtliga dessa befattningshavare böra såvitt möjligt beredas enskilda rum. Allenast e. o. notarierna, vilka biträda andra föredragande med utredningar, kunna placeras två i samma rum. Beträffande skatteavdelningen, inom vilken arbetet till väsentlig del omfattar utredningar och beredande av mål till föredragning, kan man däremot i viss utsträckning utan större olägenhet för arbetet räkna med placering i samma rum av två eller tre befattningshavare.

Den verkställda utredningen gäve enligt byggnadsstyrelsens mening vid handen, att garnisonssjukhuset icke ensamt erbjöde tillräckliga lokaler för överståthållarämbetets behov. Omkring hälften av utrymmesbehovet måste tillgodoses på annat sätt. Den klyvning i lokalt hänseende, som detta förutsatte, syntes kunna ske utan olägenhet, om skatteavdelningen inom ämbetet, vilken hade sina avgränsade arbetsuppgifter, bereddes utrymme i en nybyggnad i omedelbart grannskap av garnisonssjukhuset.

Till garnisonssjukhusets huvudbyggnad borde, anför byggnadsstyrelsen, lämpligen förläggas tjänsterum för överståthållaren och underståthållaren, erforderliga sessionsrum samt överståthållarämbetets nuvarande kansliavdelningar med tillhörande expeditioner. Därjämte tillkomme den del av skatte-

avdelningen, som motsvarade landskamrerarens avdelning vid länsstyrelse samt den del av poliskammarens trafikexpedition, som handlade sådana ärenden, vilka vid en planerad omorganisation skulle tillföras överståthållarämbetet. Med denna disposition hade även kunnat utvinnas ett antal reservrum, vilket framdeles kunde vara av stort värde. Samtliga expeditioner, som tillhörde nämnda avdelningar och som i stor omfattning besöktes av allmänheten, skulle enligt styrelsens förslag bli förlagda till byggnadens nedersta våningar och grupperade kring de i de bägge flygelpartierna belägna trapporna. Dessa trappor vore tillgängliga såväl från Pil- och Agnegatorna som från huvudingången vid Hantverkargatan. Nuvarande huvudentrén till garnisonssjukhuset skulle närmast bli avsedd för sådan allmänhet, som sökte någon särskild befattningshavare eller som skulle delta i sammanträden och dylikt, samt för de tjänstemän, vilka icke tjänstgjorde å nyssnämnda expeditioner.

Byggnadsstyrelsen uttalar vidare, att den gamla byggnaden läte sig väl anpassa för dessa nya uppgifter. De föreslagna ombyggnadsarbetena samt iståndsättandet av byggnaden för sitt nya ändamål i enlighet med styrelsens skrivelse bifogade ritningar hade av styrelsen kostnadsberäknats till 925 000 kronor. För att göra byggnaden lämplig som ämbetshus erfordrades ombyggnadsarbeten av endast jämförelsevis ringa omfattning, vilket ytterligare underströke lämpligheten av den sålunda föreslagna användningen av densamma. Storleken av den angivna summan hade bland annat sin grund i den omständigheten, att byggnadens underhåll delvis vore eftersatt till följd av att densamma sedan länge varit avsedd att övergå till annan användning.

Enligt föreliggande förslag till överståthållarämbetets organisation tänktes skatteavdelningen uppdelad på fem lokala taxeringskontor jämte bolagstaxerings- och bokgranskningskontor samt en särskild avdelning för kupongskatten. Härtill komme en expeditionsavdelning för den förste taxeringsintendent, som bleve chef för samtliga taxeringsavdelningar, jämte en för taxeringskontoren gemensam skrivcentral.

Vid utformningen och placeringen av den särskilda nybyggnad, som erfordrades för skatteavdelningen, hade byggnadsstyrelsen hållit möjligheten öppen för ett framtida bevarande av ett antal äldre byggnader belägna i parken mellan garnisonssjukhuset och Norr Mälarstrand, av vilka en del vore kulturhistoriskt värdefulla. Dessa skulle i så fall antingen utgöra framtida reservutrymmen eller också, vid en förestående nybyggnad för skatteavdelningen, efter erforderlig omändring tagas i anspråk för kupongskatte- och bokgranskningskontoren. De fem lokala taxeringskontoren jämte bolagstaxeringskontoret tänktes inrymda i en sex våningar hög byggnad. Denna vore planlagd så, att ett taxeringskontor vore inrymt i varje våning med samtliga tjänsterum förlagda kring ett centralt arkiv för deklARATIONER. En till denna högre byggnad ansluten tvåvånings flygel skulle i bottenvåningen inrymma lunchrum för samtliga avdelningar av överståthållarämbetet samt i våningen 1 trappa upp förutom vissa reservutrymmen den för taxeringskontoren gemensamma skrivcentralen.

Den för skatteavdelningen avsedda nybyggnaden jämte behöfliga ändringsarbeten å de befintliga byggnader, som förslagsvis skulle inrymma lokaler för kupongskatte- och bokgranskningskontoren, har byggnadsstyrelsen kostnadsberäknat till 2 600 000 kronor. Förslaget åskådliggöres närmare å till styrelsens skrivelse fogade ritningar. Därest vid senare överväganden under pågående ritningsarbete det skulle finnas mest ändamålsenligt att tillgodose lokalbehovet för samtliga skatteavdelningens underavdelningar genom nybyggnader, syntes, uttalar styrelsen, en sådan lösning möjlig att genomföra inom ramen för den uppgivna kostnaden. Härvid skulle lämpligen lokaler för kupongskattekontoret kunna utvinnas genom ett ianspråktagande för detta ändamål av reservutrymmet invid skrivcentralen samt lokaler för bokgranskningskontoret erhållas genom att den nu enligt utredningsförslaget i två våningar tänkta flygelbyggnaden påbyggdes med ytterligare en våning.

Det vore givet, fortsätter styrelsen, att en byggnadsfråga av förevarande slag krävde ett synnerligen noggrant och omfattande ritningsarbete, varför det under detta arbetes fortsatta bedrivande kunde komma att visa sig önskvärt med vissa jämkningar i det nu framlagda utredningsförslaget. Styrelsen förutsatte dock, att dessa kunde genomföras inom den uppgivna kostnadsramen av (925 000 + 2 600 000) 3 525 000 kronor.

Av överståthållarämbetets förutnämnda betänkande den 9 augusti 1946 framginge, att Stockholms stad genom en av stadskollegiet tillsatt kommitté ställt i utsikt ett årligt bidrag på högst 200 000 kronor för en del av skatteavdelningens arbetsuppgifter. En förutsättning för en sådan överenskommelse skulle emellertid vara, att den planerade uppdelningen av skatteverket kunde genomföras den 1 juli 1948. Då en nybyggnad för skatteavdelningen måste påbörjas redan i början av år 1947 för att kunna vara färdig till angivna tidpunkt, borde, framhåller styrelsen, medel för ändamålet anvisas av innevarande års höstriksdag.

Med anledning av det anförda och övrig i ärendet verkställd utredning hemställer byggnadsstyrelsen, att gamla garnisonssjukhuset måtte ställas till överståthållarämbetets disposition såsom ämbetshus, när detsamma kunde frigöras från sin nuvarande uppgift för den militära sjukvården, att en särskild byggnad för överståthållarämbetets skatteavdelning uppfördes därintill å sjukhustomten samt slutligen att ett belopp av 1 000 000 kronor måtte av innevarande års höstriksdag anvisas för uppgörande av ritningar och påbörjande av ifrågavarande byggnadsföretag. Skulle garnisonssjukhuset icke omedelbart kunna ställas till förfogande, vore det likväl önskvärt att arbetena med uppförandet av nybyggnaden för skatteavdelningen igångsattes. Den del av nämnda avdelning, som tänkts förlagd till det nuvarande garnisonssjukhuset, skulle då tillfälligt kunna inrymmas i de reservrum, som planerats i den för skatteavdelningen i övrigt avsedda särskilda nybyggnaden.

Överståthållarämbetets lokalfråga erhöll en provisorisk lösning år 1942, då riksdagen (skrivelsen nr 331) med bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag anvisade medel till inköp av den i närheten av Brunkebergstorg be-

*Departements-
chefen.*

lägna fastigheten nr 17 i kvarteret Skansen för ämbetets räkning. Det står redan nu klart, att detta provisorium inom en snar framtid måste avlösas av permanenta anordningar. Dels synes nämligen länsstyrelsen i Stockholms län, som även har sina lokaler i kvarteret Skansen, böra få sitt ytterligare utrymmesbehov täckt genom ianspråktagande av fastigheten nr 17 och dels erfordras större utrymmen för överståthållarämbetets räkning i samband med den förestående omorganisationen av ämbetet.

En förläggning av överståthållarämbetet till garnisonssjukhusets nuvarande byggnad på Kungsholmen har länge varit på tal. Redan år 1930 uttalades — i samband med statsmakternas principbeslut om uppförande av Karolinska sjukhuset och garnisonssjukhusets sammanslagning med detta — att sjukhusområdet på Kungsholmen, som vore synnerligen värdefull, torde kunna utnyttjas bättre för annat ändamål än för tillgodoseende av garnisonens sjukhusbehov. I likhet med byggnadsstyrelsen och överståthållarämbetet anser jag, att en lämplig lösning av ämbetets lokalfråga skulle vinnas genom ianspråktagande av garnisonssjukhusets fastighet för ändamålet. Jag förordar alltså, att sjukhusbyggnaden får undergå en härför erforderlig omändring, så snart den kan frigöras från sin nuvarande uppgift. Med behandlingen av frågan om medelsanvisning för ombyggnadsarbetena torde emellertid för närvarande böra anstå.

Däremot synas redan nu åtgärder böra vidtagas för att åt den planerade statliga taxeringsavdelningen, som i arbetshänseende blir ganska fristående, måtte beredas särskilda lokaler å garnisonssjukhusets tomt. Byggnadsstyrelsen har härutinnan föreslagit, att å tomtens västra del mellan sjukhuset och Norr Mälarstrand uppföres en byggnad i sex våningar med en till densamma ansluten tvåvånings flygel, samt har förutsatt, att även vissa å tomtens befintliga äldre byggnader eventuellt skulle kunna disponeras för ändamålet. Enligt vad jag inhämtat har emellertid inom byggnadsstyrelsen tillika övervägts en lösning av denna lokalfråga genom uppförandet av två lägre byggnader, förlagda den ena till tomtens västra och den andra till dess östra del. Då en sådan lösning synes äga betydande förtjänster ur estetisk synpunkt, anser jag densamma böra närmare övervägas innan slutlig ställning toges till frågan om dessa ämbetslokalers utformning.

Då det emellertid av flera anledningar är angeläget, att den planerade skatteavdelningen snarast möjligt erhåller tillfredsställande lokaler, torde redan nu anslag för ändamålet böra äskas av riksdagen, och torde det sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta i byggnadsfrågan. En i enlighet med byggnadsstyrelsens nu föreliggande förslag uppförd sexvånings byggnad jämte flygel har beräknats kosta 2 600 000 kronor, och enligt vad för mig uppgivits skulle en lösning av frågan enligt alternativet med två lägre byggnader troligen icke medföra någon mera betydande kostnadsökning. För uppgörande av ritningar och byggnadsföretagets påbörjande torde å tilläggsstat för innevarande budgetår böra anvisas 1 000 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av lokaler för överståthållarämbetet* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av kronor 1 000 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven G. Karlson.
